

POSTANOWIENIE

Dnia 3 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Marek Siwek

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego R. K.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 3 czerwca 2020 r.,
postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

R. K. (dalej: Wnoszący protest) pismem datowanym na 12 maja 2020 r.,
które wpłynęło do Sądu Najwyższego 19 maja 2020 r., wniósł protest wyborczy,
zarzucając naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego i Konstytucji
Rzeczypospolitej Polskiej. W proteście wniósł o stwierdzenie nieważności wyborów
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczonych na dzień 10 maja 2020 r.

Wnoszący protest zarzucił naruszenie przepisów art. 127 Konstytucji RP i
art. 287 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. 2019, poz. 684 i
1504 oraz z 2020 r. poz. 568, dalej: k.wyb.), polegające na zorganizowaniu
wyborów Prezydenta RP w warunkach naruszających zasady: powszechności,

równości, bezpośredniości i tajności głosowania. Wnoszący protest podniósł, że zgodnie z art. 228 ust. 7 Konstytucji RP w czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie mogą być przeprowadzone wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Stwierdził, iż od marca 2020 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „występuje *de facto* stan nadzwyczajny”, gdyż wprowadzane są ustawy, przewidujące szczególne zasady działania organów władzy publicznej (np. ograniczenie pracy sądów), a w drodze rozporządzeń ograniczane są wolności i prawa człowieka i obywatela, w tym wolność poruszania się (art. 52 Konstytucji RP) oraz wolność zgromadzeń (art. 57 Konstytucji RP). Zdaniem Wnoszącego protest, w takich warunkach niemożliwa była do przeprowadzenia normalna kampania prezydencka, co naruszyło zasadę równości, a także jego prawo do rzetelnej oceny kandydatów. Tym samym naruszona została istota samej demokracji i wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, przeprowadzenie wyborów w okolicznościach trwającej pandemii COVID-19, według Wnoszącego protest, naruszało zasadę powszechności, gdyż wielu wyborców obawiało się oddać głos z powodu zagrożenia dla zdrowia swojego i bliskich, a w przypadku części wyborców oddanie głosu było wręcz niemożliwe. Ostatni z podniesionych argumentów dotyczył zasad głosowania wprowadzonych w ustawie z dnia 6 kwietnia 2020 r. o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. (Dz.U. poz. 827), które zdaniem Wnoszącego protest nie zapewniają realizacji zasady głosowania tajnego.

W odpowiedzi na protest, pismem z dnia 19 maja 2020 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej (dalej: PKW) stwierdził, że w związku z tym, iż głosowanie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 10 maja 2020 r. nie odbyło się, PKW działając na podstawie art. 293 § 1 k.wyb. w związku z § 3 oraz w związku z art. 160 § 1 pkt 1 k.wyb., w dniu 10 maja 2020 r. podjęła uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co jest równoważne w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów. Uchwała została przekazana Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz podana do publicznej

wiadomości, a także przekazana do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie Przewodniczący PKW stwierdził, że z uwagi na brak możliwości głosowania na kandydatów i nieprzeprowadzenie w związku z tym głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2020 r., PKW nie mogła m.in.:

1. ustalić wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej i sporządzić protokołu głosowania (art. 316 k.wyb.);
2. stwierdzić, w drodze uchwały, wyniku wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 317 § 1 k.wyb.);
3. podać do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyniku wyborów, w formie obwieszczenia, które podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw (art. 318 § 1 i 3 k.wyb.).

Według Przewodniczącego PKW brak było także podstaw do sporządzenia i przekazania Marszałkowi Sejmu i Sądowi Najwyższemu sprawozdania z wyborów, gdyż zgodnie z art. 320 k.wyb. sporządza się je nie później niż 14 dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, które nie zostały ustalone w konsekwencji nieprzeprowadzenia głosowania. Przewodniczący PKW podniósł także, że z powodu braku możliwości stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz podania go do wiadomości publicznej nie otworzył się termin do wnoszenia protestów wyborczych, o którym mowa w art. 321 § 1 k.wyb. Z przedstawionych wyżej względów oraz biorąc pod uwagę to, że przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują środka odwoławczego od powołanej wyżej uchwały, Przewodniczący PKW wniósł o pozostawienie protestu wyborczego bez rozpoznania z uwagi na brak podstawy do jego wniesienia.

Prokurator Generalny w piśmie z 25 maja 2020 r. wyraził opinię, że protest należy pozostawić bez dalszego biegu. W uzasadnieniu Prokurator Generalny wskazał, że protest nie spełnia warunków określonych w art. 322 § 1 k.wyb. i jest bezprzedmiotowy, ponieważ z uwagi na fakt nieprzeprowadzenia w dniu 10 maja 2020 r. wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 14-dniowy termin do złożenia protestu wyborczego nie rozpoczął w ogóle swojego biegu.

Uchwała PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z 1 czerwca 2020 r., poz. 967.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z treścią art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie.

Na podstawie art. 321 § 1 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Przepis art. 322 § 1 k.wyb. stanowi, że Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

Treść przepisu art. 321 § 1 k.wyb. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że protest wnosi się przeciwko „wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej”, a termin do jego wniesienia rozpoczyna się „od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą”. Protest złożony przed podaniem przez PKW wyników wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do publicznej wiadomości jest traktowany jako przedwczesny (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 maja 2015 r., III SW 12/15 i z 27 maja 2020 r., I NSW 37/20).

Wnoszący protest zarzucił naruszenie konstytucyjnych zasad przeprowadzania wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: powszechności, równości, bezpośredniości i tajności odnosząc te zarzuty do wyborów

wyznaczonych na 10 maja 2020 r. Ta argumentacja nie uwzględnia jednak faktu, że tego dnia głosowanie nie odbyło się, co znalazło odzwierciedlenie w treści uchwały PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Z uwagi na te okoliczności PKW nie ustaliła wyników głosowania i nie stwierdziła w drodze uchwały wyników głosowania, a w konsekwencji nie podała do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyników wyborów. W związku z tym należy stwierdzić, że nie otworzył się termin do wniesienia protestu wyborczego przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, określony w art. 321 § 1 k.wyb. Tym samym Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela tożsamy pogląd prawny wyrażony w tej kwestii w postanowieniach Sądu Najwyższego z 27 maja 2020 r., I NSW 37/20 i I NSW 44/20.

Na zmianę oceny wniesionego protestu nie wpływa ogłoszenie w dniu 1 czerwca 2020 r. w Dzienniku Ustaw, poz. 967, uchwały PKW nr 129/2020 z dnia 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W uchwale tej, jak już wcześniej wskazano, PKW nie podała bowiem „wyników wyborów do publicznej wiadomości”, czego wymaga art. 321 § 1 k.wyb. dla otwarcia terminu do wnoszenia protestów, ale stwierdziła okoliczności faktyczne w postaci braku możliwości głosowania na kandydatów w dniu 10 maja 2020 r. (§ 1 uchwały), zrównując je w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów (§ 2 uchwały). Zatem publikacja uchwały PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r. w Dzienniku Ustaw również nie prowadzi do otwarcia terminu do wnoszenia protestów.

Powyższe rozstrzygnięcie nie stoi na przeszkodzie zbadaniu zasadności stawianych zarzutów w proteście wyborczym wniesionym w ramach postępowania w przedmiocie stwierdzenia ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, gdy dojdzie do takich wyborów i PKW poda ich wyniki do publicznej wiadomości, a protest będzie spełniał wymogi formalne i zostanie wniesiony w terminie. Proces wyborczy stanowi bowiem *continuum* czynności wyborczych, których część może być przez ustawodawcę uznana za skuteczne w wyborach

ponownie zarządzonych przez Marszałka Sejmu RP nie później niż w 14 dniu od dnia ogłoszenia uchwały PKW z 10 maja 2020 r. w Dzienniku Ustaw.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 322 § 1 k.wyb. orzekł jak w sentencji, postanowienia pozostawiając protest bez dalszego biegu.